

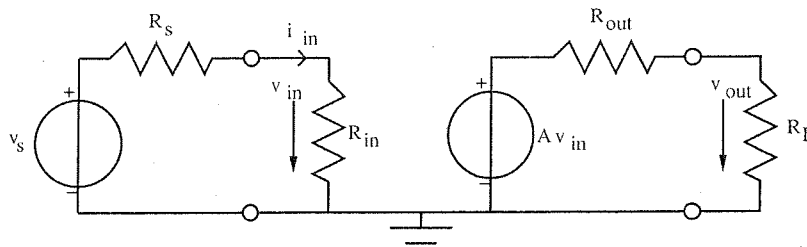
S-87.1010 Elektronikka I, Tentti 12.01.2011 / Marko Kosunen

Kirjoita nimesi ja opiskelijanumerosi jokaiseen paperiin (myös mahdollisiin liitteisiin). Kaikki laskimet sallittuja. Ei apukirjallisuutta.

HUOM: Tehtävistä voi saada pisteitä, vaikka laskujen numeroarvot olisivat vastauksessa väärin. Arvostelun painopiste on symbolisessa laskemisessa, ts. sen osoittamisessa, että on ymmärtänyt mitä on laskemassa.

Tentti: tehtävät 1-4. Ensimmäinen välikoe: tehtävät 1,2,5 ja 6. Toinen välikoe: tehtävät 3,4,7 ja 8.

1. a) Muunna kuvan 1 jännitevahvistinkytkentä vastaavaksi siirtokonduktanssivahvistinkytkennäksi. Mikä on vahvistimen oikosulkusiirtokonduktanssi G_{ms} , kun jännitevahvistus $A = 10$, $R_{in} = 1k\Omega$, $R_{out} = 100\Omega$, $R_s = 50\Omega$ ja $R_L = 100\Omega$.
- b) Laske piirin siirtotehovahvistus ja yltötehovahvistus. Ilmoita tulos myös desibeleinä. Onko kuorma R_L sovitettu?
- c) Jos kaksi a-kohdan vahvistinta kytketään peräkkäin, mikä on ketjun yltötehovahvistus desibeleinä?

Kuva 1:

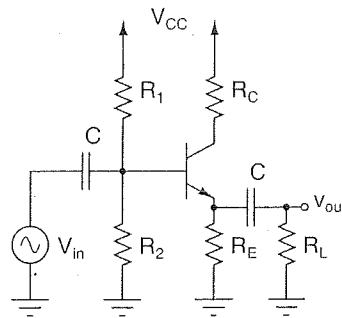
2. a) Hahmottele diodikytkentä, joka puolialtotasasuuntaa sinimuotoisen tulosignaalin ja hahmottele lähtöjännitteen käyrämuoto kun diodi on ideaalinen.
- b) Miten lähdön käyrämuoto muuttuu, jos diodilla on kynnyksjännite $V_{BE} = 0.7V$?

3. Kuvan 2 kytkennässä $V_{CC} = 9V$, $R_1 = 20k\Omega$, $R_2 = 10k\Omega$, $R_C = 2k\Omega$, $R_E = R_L = 1k\Omega$ ja $V_{BE} = 0.7V$. Kondensaattorit ovat suuria.

a) Laske kytkennän toimintapiste (V_{CE} ja I_C) kun virtavahvistuskerroin $\beta = \infty$, 100 ja 10.

b) Mikä on R_E :n tehtävä kytkennässä?

c) Bipolaaritransistorilla on kolme toimintatilaa. Mitkä? Jos transistoria halutaan käyttää vahvistimena, missä toimintatilassa sen tulee toimia? Piirrä tyypillisen NPN-bipolaaritransistorin ominaiskäyrästä ja nimeä siihen eri toimintatilat.

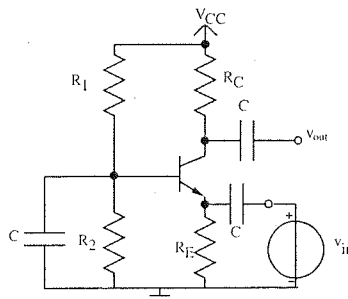
Kuva 2:

4. Kuvassa 3 on esitetty transistorivahvistin. Transistori on esijännitetty aktiivialueelle. Kondensaattorit C ovat paljon suurempia kuin transistorin C_π ja C_μ .

a) Mikä kolmesta perusvahvistintyyppistä on kyseessä? Muodosta piensignaalisijaiskytkentä ja laske v_{out}/v_{in} päästökaistalla. Transistorin lähtövastus voidaan jättää huomiotta. Vihje: Kondensaattorit eivät vaikuta vahvistukseen päästökaistalla.

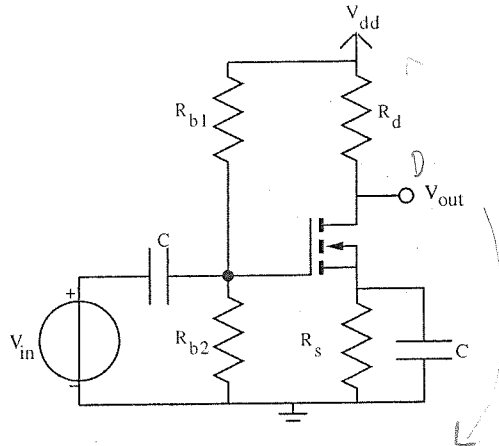
b) Signaalijännitelähteen sisäinen vastus on R_s ja piiriä kuormitetaan kuormavastuksella R_L . Laske kytkennän 3-dB ylärajataajuus ω_H avoimen piirin aikavakioiden menetelmällä. Vihje: Mieti miten suuria kondensaattoreita C voidaan käsitellä ylärajataajuuden ympäristössä.

c) Lähteen sisäinen vastus on R_s ja piiriä kuormitetaan kuormavastuksella R_L . Laske piirin 3-dB alarajataajuus ω_L oikosulkuajavakioiden menetelmällä. Vihje: mieti miten transistorin pieniä kondensaattoreita C_π ja C_μ voidaan käsitellä alarajataajuuden ympäristössä.

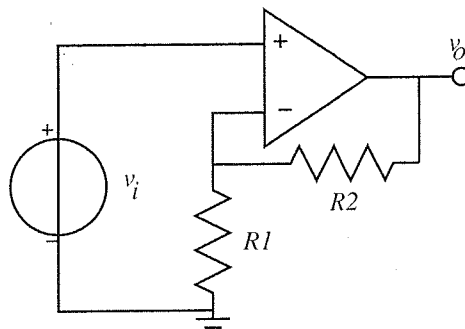
Kuva 3:

5. a) Mitoita kuvan 4 vahvistinkytkennän toimintapiste (vastukset R_{b1} ja R_{b2}) siten, että $I_D = 1\text{mA}$, kun $k'\frac{W}{L} = 1\text{mA}/V^2$, $V_t = 1\text{V}$, $R_s = 1\text{k}\Omega$ ja $V_{dd} = 5\text{V}$. Saturaatioalueella pätee $I_D = k'\frac{W}{2L}(V_{GS} - V_t)^2(1 + \lambda V_{DS})$. Kanavanpituusmodulaatiota ei tarvitse ottaa huomioon.
- b) Kuinka suuri voi vastus R_d olla, jos halutaan että lähdössä voi olla amplitudiltaan 1V jännitesignaali ilman että vahvistin tippuu pois saturaatioalueelta.
- c) Piirrä CMOS invertterin piirikaavio ja selitä sen toiminta.

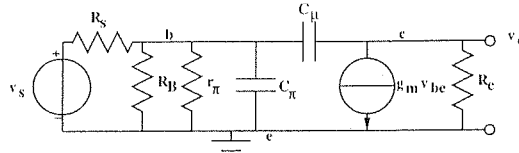
Kuva 4:

6. a) Mitoita kuvan 5 operaatiovahvistinkytkentä niin, että jännitevahvistus on 10 ja takaisinkytkentävastukseen R_2 menevä virta on korkeintaan 1mA, kun lähdössä on 1V:n jännite. Oleta, että operaatiovahvistin on ideaalinen.
- b) Jos operaatiovahvistimen jännitevahvistus ei olekaan ääretön vaan 80dB, niin miten suuren virheen tämä aiheuttaa kytkennän jännitevahvistukseen a)-kohdan tapauksessa? Miten suuri virhe on, jos kytkennän jännitevahvistukseksi on a)-kohdan tapauksessa mitoitettu 200.

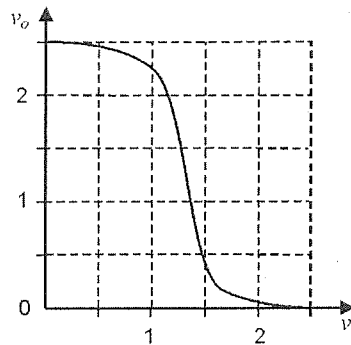
Kuva 5:

7. Kuvassa 6 on esitetty yhteisemitterikytketyn transistorivahvistimen piensignaalisijaiskytkentä. Transistorin $\beta = 100$ ja $V_T = 25mV$, ja kollektorivirta toimintapisteessä $I_C = 1mA$. Lisäksi $C_\pi = 30pF$, $C_\mu = 6pF$, $R_C = 5k\Omega$, $R_B = 10k\Omega$ ja $R_s = 50\Omega$. Laske vahvistimen siirtofunktio v_o/v_s Millerin teoreeman avulla. Mitkä ovat napakulmataajuudet ω_{p0} ja ω_{p1} .

Kuva 6:

8. a) Kuvassa 7 on erään invertterin siirtokäyrä. Määrittele kuvasta logiikkatasot ja häiriömarginiaalit. Nimellinen '0'-taso on $0V$ ja '1'-taso $2.5V$.
- b) Laske CMOS invertterin dynaaminen tehonkulutus, kun käyttöjännite $V_{DD} = 1.8V$, kuormakapasitanssi $C_L = 0.2pF$ ja tulosignaalin keskimääräinen taajuus on $100MHz$.
- c) Miten digitaalipiirin käyttöjännitteen laskeminen vaikuttaa häiriömarginaleihin, etenemisviiveeseen ja tehonkulutukseen?

Kuva 7: